

अनुसूची १

आ.व २०७५/०७६ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाको सम्मानित दोस्रो गाउँसभाका प्रमुख अतिथिज्यू, विशेष अतिथिज्यूहरु, राजनीतिक तथा सामाजिक प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरु उपाध्यक्ष लगायत सभाका सदस्यज्यूहरु र निमन्त्रित र आमन्त्रित पाउनाहरु तथा तमाम कर्मचारी मित्रहरु, हार्दिक अविभादन !!

दोस्रो गाउँसभाको महत्वपूर्ण अबसरमा सर्वप्रथम लोकत्रान्तिक राज्य व्यवस्था परिवर्तनका विभिन्न आन्दोलन र आभियानहरुमा जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै घाईते अपाङ्गता भएका सम्पूर्ण योद्धाहरु र परिवारजनप्रति सेवा समर्पित भई काम गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु।

नेपाली जनताले पटक पटक गरेका त्याग र बलिदान ऐतिहासिक जनआन्दोलको गौरवपूर्ण इतिहासको जगमा नेपालको स्वतन्त्रता सार्वभौमिकता भौगालिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वधिनता र स्वभिमानलाई अक्षुण्ण राखी जनताको सार्वभौम अधिकार स्वतन्त्रता र स्वशासनको अधिकारलाई आत्मसात गर्दै संघीय लोकत्रान्तिक गणतन्त्रात्माक शासन ब्यबस्थाको माध्यमबाट दिगो शान्ति, सुशासन बिकास संवृद्धिलाई पुरा गर्न संबिधानसभाबाट पारित नेपालको संबिधान २०७२ को पहिलो कार्यान्वयन स्वरुप सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचन मार्फत नेपालको इतिहासमा गठन भएको त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाको ऐतिहासिक दोस्रो गाउँसभामा स्थानीय सरकारको नीति तथा कार्यक्रम सिंहदरबारको अधिकार जनताको घरदैलोमा आएको अनुभूति हुनेगरी पेश गर्न पाउँदा गौरवशाली ठानेको छु।

बिधि र विवेकको प्रयोग गर्दै तीनै तहको निर्वाचनमा आफ्नो अमूल्य मतदान गर्नु हुने सम्पूर्ण मतदाता, निर्वाचन सम्पन्न गर्न खट्नु हुने सम्पूर्ण राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरु सुरक्षाकर्मी पत्रकार मानबअधिकारकर्मीहरु संघसंस्था पर्यबेक्षक स्वयमसेवकहरु लगायत प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग पुर्याउनु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरुप्रति हार्दिक धन्यबाद सहित आभार प्रकट गर्दछु।

नेपालको ईतिहासमा नेपाली जनताले कहिले राणा शासनको बिरुद्धमा, कहिले पंचायती व्यवस्थाको बिरुद्धमा, कहिले सशस्त्र संघर्षले निम्त्याएको जटिल संक्रमणकाल बिताउदै संघीय लोकतात्रतिक गणतन्त्र स्थापना गर्ने अबधि सम्म आईपुग्न धेरै दशक पार गर्नु परेको छ। हाल उपलब्धि स्वरुप सार्वभौम अधिकार सम्पन्न संबिधान सभाले नेपाली जनताको अधिकारहरु संस्थागत गर्दै नेपालको संबिधान २०७२ जारी भए पछि अधिकार प्राप्तिको राजनैतिक संघर्ष सकिएको छ। संबिधान कार्यान्वयन मार्फत, आर्थिक संवृद्धिको लागि द्रुत र प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आ.व ०७५/०७६ को नीति तथा कार्यक्रम गरिमामय सभा समक्ष पेश गर्न चाहन्छु।

नेपालको संविधानले तीन तहको सरकार व्यवस्था गरे अनुसार जनताले देख्न छुन बोल्न र प्रत्यक्ष व्यवहार गर्न पाउने संबैधानिक अधिकार प्राप्त स्थानीय सरकार हो।

नेपालको संबिधान २०७२ को धारा ५६ मा राज्यको संरचनामा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको राज्य संरचनामा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरि तीन तहको हुनेछ भन्ने व्यवस्था छ भने धारा ५७ को उपधारा ४ मा स्थानीय सरकारको अधिकार सम्बन्धकै अनुसूची ८ मा उल्लेखित बिषयमा निहित रहनेछ । उल्लेखित अधिकारको प्रयोग गाउँसभा र सभाले बनाएका कानूनहरुलाई पूरा गर्न आवश्यक ऐन नियमावली र कार्यविधि बनाएर संचालन हुने व्यवस्था छ यसरी प्राप्त हुने अधिकारको समुचित प्रयोगबाट त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिको क्षेत्र भित्रको विकास सेवा प्रवाह जनउत्तरदायी र जवाफदेही सरकारको अनुभूति हुने गरी कार्य गर्ने प्रतिबद्धता ब्यक्त गर्न चाहन्छु।

अनुसूची ९ मा उल्लेखित साझा अधिकारहरु सहित संबिधानले तीन तहको सरकारको अधिकार बाँडफाड गरेतापनि अझै धेरै बिषयहरुलाई साझा अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छैन। सबै तहबाट कानून बनाई स्पष्ट कार्यान्वयनमा सहजता ल्याउन जरुरी देखिन्छ ।

१) आर्थिक विकास नीति:

क) आन्तरिक आय:

- आन्तरिक आय वृद्धि गर्न सम्भाव्य क्षेत्रहरुको अध्ययन तथा पहिचान गरी व्यवस्थित ढंगले करको दायरामा ल्याउन एक संयन्त्र निर्माण गरी परिचालन गरिनेछ।
- सम्पति कर लगाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- घर नक्सालाई अनिबार्य गर्न व्यवस्थित गर्दै र घर बहाल करलाई पनि कार्यान्वयन मा ल्याइनेछ।
- ढुंगा गिट्टी बालुवा ,माटो,काठ दाउरा,जङ्गीबुटी जस्ता प्राकृतिक स्रोत साधनहरुको सदुपयोग गर्दै राजश्व संकलन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
- संचालित इट्टा भट्टा र फर्निचरहरु संचालन गर्न बिधि बनाइ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

ख) कृषि तथा पशु विकास :

- कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण र व्यावसायिकरणमा जोड दिई निर्भरमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिकरण एवं प्रतिस्प्रधात्मक कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण गर्न जोड दिईने छ।माटोको उर्बर शक्तिलाइ जोगाइ राख्न माटो परिक्षण कार्यमा बिशेष जोड दिईनेछ।
- मौरी पालना, कुखुरा पालन तथा टनेल खेतिलाई व्यावसायिक बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ।
- थलो सुधार कार्यक्रम मार्फत पशुपालनमा सहजता ल्याउन आवश्यक नीति ल्याइने छ।
- युवा तथा कृषकहरुलाई व्यावसायिक बनाउन बिशेष तालीम दिइने छ।
- वाली बीमा र पशु बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन पहल गरिनेछ।
- साझेदारी नीति बनाई कृषक समूहहरुमा ट्राक्टर वितरण कार्यक्रम ल्याइनेछ।
- विभिन्न कृषक समूहहरुमा खाद्य अन्नहरु र तरकारी खेतिहरुको पकेटक्षेत्र पहिचान गरी बिशेष कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ।
- कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोगको नियन्त्रणको व्यवस्था मिलाईनेछ।

- प्राकृतिक र कृतिम गर्भधारणको माध्यमबाट नश्ल सुधार कार्यक्रम शुरु गरिनेछ।

ग) सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्र:

- गाउँपालिकामा सहकारी संस्था संचालन गर्नका लागि सहकारी संस्था संचालन तथा नियमन गर्ने ऐन पारित गरी लागू गरिने छ।
- कृषि क्षेत्रमा कार्यरत सहकारीहरूलाई साझेदारीमा कृषि उत्पादनमा बिशेष नीति बनाई सहयोग पुर्याईनेछ।

२.आवास तथा पुनर्निर्माण:

२०७२ साल बैशाख १२ गते गएको बिनाशकारी भूकम्प र पटक पटक गएको परकम्पनबाट ठूलो जनधनको क्षतिले त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाका नागरिकहरूलाई पनि बिक्षिप्त बनाएको छ एकतर्फ बुढीगण्डकी जलाशययुक्त आयोजनाले बनाएको प्रभावितहरूलाई हताहत घर भत्केर बस्ने ठाउँ छैन, बनाउ भने डुबान क्षेत्र घर बनाउन प्रतिबन्ध छ। अन्यत्र जाउँ आफ्नो जग्गा छैन। ४ वर्ष भयो भएको जग्गा जमिन रोक्का छ । कतिपय ठाउँहरू आरुघाट बजार क्षेत्र र खहरे बजार क्षेत्रमा मूल्य निर्धारण समेत भएको छैन। मूल्य निर्धारण भएका ठाउँहरूमा पनि असाध्यै कम मूल्य तोकिएको छ । देश को गौरबको योजना बन्दा धेरै मान्छेहरू उज्यालोमा बस्लान, उद्योग कलकारखानाहरू चलाएर आर्थिक उन्नति गर्लान तर जग्गा दाताहरू रूँदै हिन्नु पर्ने बाध्यता छ । भूकम्पको ३ वर्ष बितिसक्दा पनि कतिपय बास्तबिक भूकम्प पिडितहरू लाभग्राहिको सूचिमा पर्न सकेका छैनन्। अर्को तर्फ अनुदान सम्झौता गरी घर निर्माण हुन सकेको छैन । दक्ष जनशक्तिको अभाव निर्माण स्थलहरूमा पानी लगायत निर्माण सामग्री पुर्याउन समस्या देखिएको छ, घर बनाउन अनुदान रकमको कमी पटक पटक रकम निकास र भुक्तानीमा सास्ती, एकल जेष्ठ नागरिक र बिपन्न वर्गका लाभग्राहीहरूले किन घर बनाउन सकेनन पहिचान गरी गाउँपालिकाले विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसंग समेत समन्वय गरी सम्पन्न गर्न अगुवाई गर्ने छ । भूकम्प बाट क्षेतीग्रस्त सार्वजनिक संरचनाहरूको पुनर्निर्माण गर्न संघ, प्रदेश सरकार र पुनर्निर्माण प्राधिकरण साथै अन्य सरोकारवाला संघ संस्थासंग समेत सहकार्य गरिने छ। साथै हाल सम्म विभिन्न गलत व्याख्या हुँदै लाभग्राही कायम हुन नसकेका वास्तविक भूकम्प पिडितहरूको पहिचान गरि लाभग्राही कायम गर्ने प्रतिबद्धता यस गरिमामय सभा समक्ष व्यक्त गर्न चाहन्छु।।

३.गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय भवन निर्माण:

स्थानीय तहको पुनर्संरचना गर्दा भौगोलिक मिलान साविकका गाबिसहरूलाई सिंगै वडाहरूमा समावेश गर्ने गर्दा भौगोलिक पूर्वाधार र पुराना संरचनाहरू कतै कतै अपायक परेका छन् । साविक एउटा गाबिस हाल एउटा मात्र वडा कायम रहेको ठाउँमा खासै समस्या छैन तर त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाको वडा नं ४

मा पुरानो संरचना अनुसार तयार भएको गाबिस भवन हाल वडा कार्यालय अपायक भई उचित सबैलाई पायक पर्ने ठाउँमा सार्ने पर्ने आवश्यकतालाई ध्यान दिइनेछ। वडा नं ५ को वडा कार्यालय हालसम्म जिर्ण र जोखिम रूपको भवनमा भाडामा संचालन हुँदै आएकोमा उपयुक्त ठाउँमा जग्गा खोजी गरी आफ्नै कार्यालय भवन निर्माण गरी सबै वडा कार्यालयहरु आफ्नै भवनबाट सेवा प्रदान गर्ने नीति अबलाम्बन गरिनेछ। कार्यालयबाट प्रदान गरिने सबै सेवा सुबिधाहरुको बिषयमा नागरिक बडापत्र मार्फत सुचित गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ। भवन भावको कारण गाउँपालिकाको कार्य सम्पादनमा समस्या परेको हुँदा यसै वर्ष भवन निर्माण गरी कार्य सम्पादनमा सहजता ल्याइनेछ।

४. पूर्वाधार:

सडक:

- त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका भित्रका सबै वडाहरु छुने गरी निर्माण सुरु भएका सल्यानटार-खहरे कार्की गाउँ बेलुन ,ओडारे मुलाबारी ठुलोबेसी हुँदै गाउँपालिका भवन चक्रपथ निर्माण कार्य तदारुकताका साथ निर्माण सम्पन्न गरिनेछ। साथै उक्त सडक सर्बियामी चल्ने बनाउन आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्दै जाने कार्य सुरु गरिनेछ। पुनर्निर्माणलाई ध्यानमा राखी बस्ती स्तरमा पुर्याईएका सडकहरुलाई दिगो बनाउन २५/७५को साझेदारी अवाधराणा लागू गरिनेछ।
- सल्यानटार भित्रका सडकहरु क्रमश ग्राबिल गरी गाउँपालिका चोक बाट क्रमश कालोपत्रे गर्न यसै आ.व. बाट थालनी गरिनेछ । सडक कालो पत्रे संगै सल्यानटार मूल सडक खण्ड १५ मिटर चौडा कायम गरी आवश्यकता अनुसार ढल र सडक पेटी निर्माण गरी किनारमा बिरुवा रोपी हरियाली सडक बनाउन पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिका केन्द्रबाट सबै वडा कार्यालयहरुमा पुग्न सकिने गरी सडक संजाल जोडी यस्ता सडकहरुमा नाला,कटिंग वाल ग्याबिन,ग्राबिल जस्ता कामहरु सम्पन्न गरी बाह्रै महिना चल्न सक्ने बनाईने छ। गाउँपालिका भित्र महत्वपूर्ण सडक खण्डहरु नामकरण गरी मापदण्ड तयार गरेर नीतिगत रुपमा निर्णय भईसकेको हुँदा उक्त नीतिलाई कार्यान्वयन गर्न सक्रियता पूर्वक अगाडी बढिने छ।

५) शिक्षा:

- नेपालको संविधानले शिक्षा सम्बन्धी हकलाई मौलिक हकको रुपमा प्रत्याभूत गर्नुका साथै राज्यका निर्देशक सिद्धान्तमा शिक्षालाई नागरिकका आधारभूत आवश्यकताको रुपमा उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्वको रुपमा लिइएको छ। राज्यको समग्र विकास त्यो देशको बिकाउ र टिकाउ शैक्षिक जनशक्तिहरु नै हुन्। आज अधिकांश युवा जनशक्ति देश बिकासमा बिमुख छन्। बीचमा पढ्न छोड्ने र विभिन्न बहानामा देश छोड्ने लहर बढ्दो छ।हामीले राष्ट्र विकास र हाम्रो भूमिका बारे शिक्षा मार्फत बुझाउन जरुरी छ। सामुदायिक बिद्यालयहरु प्रति हेर्ने हाम्रो दृष्टिकोण त्यति सकारात्मक देखिदैन जो त्यही संस्थामा जिबन्त सेवा गर्दछ, उसलाई कम विश्वास छ आज म र हामी

मार्फत उत्पादित जनशक्ति देशको आवश्यकता अनुसार खपत हुन्छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन प्राप्त भएपछि स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी मार्फत सबै शैक्षिक संस्थाहरू व्यवस्थित र उद्देश्य मुलक बनाउनु जरुरी छ ।

- भूकम्प पछि अस्थायी टहरामा हेर्दै आएको अध्ययन अध्यापनलाई सुरक्षित बिधालय भवनमा छिटो भन्दा छिटो स्थानान्तरण गरिने छ।
- त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका भित्र सामुदायिक बिद्यालयहरूकोस्तर उन्नति गरी सुबिधायुक्त भवन गुणस्तरीय जीवनउपयोगी एवं परिणाममुखी संस्थाको रुपमा अवलम्बन गरिने छ।
- विद्यालयमा शिक्षक र बिद्यार्थीहरूको अनुपात हेरी गुणस्तरीय शैक्षिक अनुदान कोष तयार गरी औचित्यको आधारमा प्रदान गरिने छ।
- शिक्षाको गुणस्तरीयता र सम्मानतामा आधारित बनाउन गाउँपालिकास्तरीय परिक्षा प्रणाली सुरुवात गरिने छ।
- गाउँपालिका भित्र शिक्षक दरबन्दी मिलान कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा अघि बढाई विद्यालयहरूमा शिक्षकहरूको समतामूलक वितरण सुनिश्चित गरिने छ।
- गाउँ शिक्षा समितिलाई क्रियाशिल बनाइ शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनुगमनमा बिशेष जोड दिईने छ।
- विद्यालयको व्यवस्थापन सुधार गर्न विध्यालय व्यवस्थापन समिति र शि.अ संघलाई सक्रिय बनाइने छ।
- दलित,जनजाति सिमान्तकृत लोपउन्मुख जातजाति, गरिब तथा जेहनदार बिद्यार्थीहरूलाई आवश्यकताका आधारमा छात्रवृति तथा शैक्षिक सामग्री वितरण गरिने छ।
- युवाहरूमा विभिन्न खेल र रचनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरी नैतिक चारित्रिक अनुशासनको विकास गरी समाजप्रति दायित्व बोध गराउने कार्यक्रमहरू समावेश गरिने छ। समयअनुसार बिद्यालयका प्र.अहरू शिक्षक आभिभावक संघका अध्यक्षहरू बिद्यालय ब्यबस्थापन समितिका अध्यक्षहरू भेला गरी तत् तत् विद्यालयको समीक्षा गरि भावी दिनहरूमा अझ राम्रो कसरी बनाउन सकिन्छ भन्ने सन्दर्भमा अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ।
- गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्था, विद्यालय शिक्षक र बिद्यार्थीको अनुपात एवं स्थानीय आवश्यकता अनुसार बिद्यालय लाई समायोजन वा तोकिएको कक्षासम्म मात्र संचालन गराउने नीति लिइने छ।
- अपाङ्ग/भिन्न क्षमता भएका ब्यक्तिहरूको शैक्षिक पहुँचमा वृद्धि गरिने छ।
- मल्टिमिडिया शिक्षण प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।(कुनै १ सामुदायिक विद्यालयलाई छनौट गरि नमुना प्रयोग को व्यवस्था गरिनेछ)।
- सामुदायिक बिद्यालयको शिक्षक तथा कर्मचारीको दरबन्दी मिलान कार्य नियम संगत गरिने छ।
- सामुदायिक बिद्यालयको नक्सांकन ,अनुमति ,स्वीकृति समायोजन तथा नियमन गरिनेछ।
- सामुदायिक बिद्यालयको शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण मर्मत सम्भार संचालन र व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ।

- सामुदायिक बिद्यालयको जग्गाको स्वामित्व सम्पतिको अभिलेख संरक्षण र व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ।
- सामुदायिक बिद्यालयतर्फ **SEE परिक्षामा उत्कृष्ट ग्रेड** प्राप्त गर्ने पांच पांच जना छात्र र छात्रालाई "त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका छात्र वृद्धि कोष" मार्फत पुरस्कृत गर्ने नीति बनाई प्रदान गरिनेछ।

६) स्वास्थ्य:

- सबै चिज बस्तु बाँचे चाहिने हो, बाँच्दा पनि स्वस्थ भएर बाँच्नु बान्छनीय छ। स्वस्थ समाज निर्माण गर्ने स्वस्थ बच्चा जन्माउने समय देखि नै ख्याल गर्नु पर्दछ। स्वस्थ बच्चा, आमा घर परिवार सदस्यहरु र सबै स्वस्थ रहन र राख्न सकियो भने त्यो घर परिवार शुखी परिवार हुन्छ। नेपाल सरकारले पनि सबैलाई न्यूनतम भए पनि स्वास्थ्यमा पहुँच पुर्‍याउन **एक गाउँपालिका एक प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र** को अबधाराणा लिएर आएको छ। यस गाउँपालिका भित्र पनि छिटो भन्दा छिटो पन्ध्र शैयाको हस्पिटल संचालन गर्न आबशकीय पूर्वाधार तयार गर्दै जाने नीति लिइनेछ। प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र,स्वास्थ्य चौकी ईकाईमा चौबिसै घण्टा सेवा प्रदान गर्ने कर्मचारीहरु प्रति उत्प्रेणा जगाउने कार्यक्रम तयार गरिनेछ।
- हरेक वडामा कम्तिमा एउटा स्वास्थ्य केन्द्रको पूर्वाधार तयार गरी स्वास्थ्यमा नागरिकको सहज पहुँचको व्यवस्था मिलाईनेछ। हाल सम्म वडा नं १ र ५ मा स्वास्थ्य संस्थाहरु छैनन क्रमश स्थापित गर्ने नीति लिइनेछ। आपतकालीन बिमारी सुत्केरी दिर्घ रोगी र आकस्मिक बिमारीहरुले समयमा नै उपचार नपाइ ज्यान गुमाउन नपरोस भन्ने हेतुले प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र सल्यानटार मा चालू अबस्थामा रहेको एम्बुलेन्स सेवालाई अझ व्यवस्थित गरिने छ। वडा तहहरुमा पनि क्रमश उक्त सेवा विस्तार गर्दै लाने नीति अबलम्बन गरिनेछ। बिगत दिनहरुमा जस्तै विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुसंग साझेदारी गरी अलग अलग वडाहरुमा अलगअलग शिबिर संचालन गरिनेछ।
- महिलाहरुको प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरुको सहकार्यमा विभिन्न शिविरहरु र घर परिवार सदस्यहरु संग छलफल भेटघाट र अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- प्रत्येक वडामा जेस्थ नागरिक आराम तथा भेटघाट गर्ने स्थल निर्माण गर्दै लगिनेछ।
- बाल तथा मातृमृत्यु दरमा न्यूनिकरणमा जोड दिइनेछ।
- सुर्ती मदिरा र लागूपदार्थ जन्य बस्तुहरुको प्रयोग नियन्त्रण र सचेतना कार्यक्रमलाई अभिवृद्धि गर्दै लगिने छ।
- बर्थिङ्ग सेवालाई प्रभावकारी बनाउन सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुत्केरी प्रतिकालय घर निर्माण गरी खान बस्न निशुल्क व्यवस्था गरिने छ।जसका कारण घर मा सुत्केरी हुने शुन्य वडाहरु घोषणा गर्दै सिंगो गाउँपालिका घोषणा गर्ने नीति लिईनेछ।
- वडा नं १ र २ सल्यानटारमा यसै वर्ष देखि उक्त कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

७) खानेपानी:

- स्वच्छ खानेपानी मानव जीवनको नैसर्गिक अधिकार हो। पानीका मुहानहरु भएका ठाउँमा व्यवस्थित वितरण गर्दै लगिनेछ। एक घर एक धारा अभियान चलाइने छ । स्वच्छ पिउने पानी प्रबर्धन गर्न विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था संग सहकार्य र प्रोत्साहित गरिने छ ।
- पानी का मुहान सहज नभएका ठाउँहरु मा प्रविधिको खोजी गरी **डिप बोरिंग लिफ्टिंग प्रविधि** र आकासे पानी जम्मा गरी प्रयोगमा ल्याउने बिधि अबलम्बन गरिनेछ।
- खानेपानीको मुहान सरसफाई बृक्षारोपण भू क्षय नियन्त्रण गरी मुहान संरक्षण का लागि स्थानीय उपभोक्ताहरुको सहभागितामा संरक्षण गर्न प्रोत्सहान गरिने छ।
- सल्यान्टारको पिउने पानी समस्यालाई दिगो रुपमा समाधान गर्न अल्पकालिन **पांचधारेको डिप बोरिंग देउराली खोला लिफ्ट** योजना संचालन गर्न दिगोपनको लागि मंपांग खोला मुहान गरी नेपाल सरकारको सहलगानीमा आयोजना मार्फत स्वच्छ पिउने पानीलाई उच्च प्राथमिकता राखी स्रोतको अधिकतम प्रयोग र समानुपातिक वितरणमा ध्यान दिदै **एक घर एक धारा** वितरण नीति लिईनेछ।

८) बिधुत:

- त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाका सबै घरधुरी मा बिधुतको केन्द्रीय लाइन जडान भईसकेको छ। यस वर्षदेखि २ वर्ष भित्र मा काठका पोलमुक्त गाउँपालिका बनाउने नीति अबलम्बन गरिने छ। आवश्यकता अनुसार ट्रान्सफरमरहरुको व्यवस्था मिलाउन पहल गरिने छ। पटक पटक बिधुत लाइन जाने र आउने गर्दा विधुतीय सामानहरुको क्षतिलाई मध्येनजर राख्दै उचित व्यवस्थापन गर्न पहल गरिने छ।
- बिधुत महशुल बुझाउन धादिङ्ग-बेसी जानुपर्ने कारणले धादिङ्गका उत्तरी क्षेत्रका अधिकांस मानिस महसुल जरिबानामा परेको समस्यालाई मध्ये नजर गरी यसै आ.व. बाट सल्यान्टारमा प्राधिकरणको हुँदा बिधुत महशुल काउन्टर राख्न पहल गरिने छ।

९) सूचना तथा संचार प्रबिधि:

- गाउँपालिकाको सेवा सुबिधा नीति नियम सूचना तथा गतिविधिहरु सबै नागरिकको पहुँचमा पुर्याउन मोबाईल एप्स "**साझा त्रिपुरासुन्दरी**" , योजना संचालन कार्यक्रम, डिजिटल सोधपुछ कक्ष, डिजिटल सूचना पार्टी, विधुतीय हाजिरी प्रणाली तथा डिजिटल नागरिक बडापत्रको व्यवस्थापन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको कार्यालय र अन्तर्गतका शाखाहरुमा गतिबिधिहरुको निगरानी तथा पारदर्शिता कायम गर्न सी.सी. क्यामरा जडान गरिने छ।
- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरुमा हस्तलिखित रुपमा संचालन गरिने कार्यहरुलाई सूचना प्रबिधिको प्रयोग मार्फत विस्थापित गरिदै लगिनेछ।
- गाउँपालिकाको १ देखि ७ वटै वडा कार्यालयहरुबाट सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली लागु गरिने छ जसका लागि वडामा कार्यरत कर्मचारीलाई सूचना तथा संचार प्रबिधि सम्बन्धि तालीमको समेत व्यवस्था मिलाईनेछ।
- सबै वडामा संचालित इन्टरनेट सेवाको सेवा प्रबाह तथा क्षमतामा विकास गरिनेछ।

- गाउँपालिका र वडा तहका सूचनाहरुलाई वेबसाइट मार्फत प्रकाशन र अद्यावधिक गरिनेछ।
- गाउँपालिका तथा वडा तहमा पनि नागरिकहरुले गुनासो तथा उजुरी गर्न सक्ने संयन्त्र को बिकास गरिनेछ।
- आवधिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ। सार्वजनिक सुनुवाईमा उठेका सवाल र सम्बादका बिषयमा समिक्षा गरिनेछ।
- उपभोक्ता समिति वा निर्माण व्यबसायीबाट सम्पादन हुने विकास निर्माण कार्यको प्रभावकारी रुपमा सार्वजनिक परिक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।

१०) महिला बिकास:

- शिक्षा स्वास्थ्य तथा रोजगारीमा महिलाहरुको पहुँच वृद्धि गर्दै लगिनेछ।
- महिला शसक्तिकरणका क्रममा गृहिणी शिक्षालाई प्रोत्सहान गरिने छ।
- महिला माथि हुने हिंसा र मानब बेचबिखन तथा ओसार पसार कार्यलाई निरुत्साहित गरिने छ।
- महिला हरुलाई सिलाई बुनाई ब्युटी पार्लर लगायतका व्यावसायिक तालिम दिई व्यबसायतर्फ सक्रिय बनाउने नीति लिइनेछ।
- सासु बुहारी सम्बाद कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।

११) बाल बिकास:

- बाल बिकास केन्द्र स्थापनामा जोड दिइनेछ।
- बाल श्रमशोषणलाई निरुत्साहित गर्दै लगिने छ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम (CFLG) संचालन गरिनेछ।
- निर्माण हुने संरचनाहरु बाल तथा लक्षित वर्ग मैत्री बनाइनेछ।
- वालबालिका सम्बन्धित सबै काम र क्षेत्रको अनुगमन गरि आवश्यक निर्देशन समेत दिन कानून निर्माण गरी **एक बाल अधिकार अनुगमन समिती** गठन गरिने छ।
- हरेक टोलमा बाल क्लबहरु गठन गरी उनीहरुको हक अधिकार सुनिश्चित गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ। साथै पालिका स्तरीय बाल संजाल गठनको गर्ने व्यबस्था मिलाईनेछ।

१२) अपांग:

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका अपाङ्ग व्यक्तिहरुको तथ्यांक संकलन र अद्यावधिक गरिनेछ।
- शिपमूलक रोजगारमूलक तथा आयमूलक कार्यक्रम संचालनमा जोड दिइनेछ। साथै अब बन्ने संरचनाहरु अपाङ्गमैत्री बनाउने नीति लिइनेछ।
- अपाङ्गता पहिचान बर्गिकरण तथा सुबिधा र सहयोगको लागि गाउँपालिकास्तरमा नै कार्यबिधि बनाई लागू गरिनेछ।

१३) दलित एवं पिछडा वर्ग उत्थान:

- छुवाछुत तथा भेदभाद उन्मुलनको लागि प्रभावकारी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- शिपमुलक रोजगारमूलक तथा आयमुलक कार्यक्रम संचालनमा जोड दिइनेछ।
- आरन सुधार परम्परागत सिलाई बुनाई पेश भएका समुदायलाई आधुनिक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- दलित एवं पिछडा समुदायको हक हितका लागि काम गर्ने गरि गाउँसभा द्वारा कानुन निर्माण गरि एक दलित परिषद गठन गरिनेछ।

१४) युवा तथा खेलकुद विकास:

- कुलत तथा दुर्ब्यसनीमा लागेका युवाहरुलाई रुपान्तरणको लागि जोड दिइनेछ।
- युवाहरुलाई विभिन्न व्यावसायिक तालीम प्रदान गरिने छ।
- अन्तर वडास्तरीय विभिन्न खेलहरुको आयोजना गरी खेलकुदलाई प्रबर्द्धन र विकास गरिनेछ।

१५) संस्कृति तथा पर्यटन:

- त्रिपुरासुन्दरीको मन्दिरमा View Tower निर्माण गरी यहाँको संस्कृतिक र पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचार प्रसारमा व्यापकता ल्याइनेछ।
- बुढीगण्डकी जलाशययुक्त आयोजनाबाट प्रतक्ष्य सरोकार राख्ने सल्यानटारमा दरै र कुमाल जातिहरुको लोक संस्कृती झल्किने कला संस्कृति प्रस्तुति सहित होमस्टे(Homestay) निर्माण गर्दै लगिनेछ।
- आगिन्चोकको फटिक खम्बा,ओडारे बनझाँक्री गुफा,रिग्ने hydropower,सल्यानटारको रानी पोखरी र नरसिंह धाम ,त्रिपुरासुन्दरी माईको मन्दिर,ऐतिहासिक आरुघाट बजार आन्तरिक र बाहय पर्यटक भित्र्याउन प्रचार प्रसार अभियानमा तिब्र पारिनेछ।

१६) वातावरण तथा विपद ब्यबस्थापन:

- गाउँपालिकाका बनजंगलको संरक्षण गरिने छ।
- स्थानीय समुदायको अग्राधिकार रहने गरि बन पैदावार र बन क्षेत्रको नोक्सानी नहुने गरि बन क्षेत्रको व्यावसायिक बिकासमा जोड दिइनेछ।
- कृषि क्षेत्रमा प्रयोग हुने रासायनिकमल र बिषादिहरुलाई न्यूनीकरण गर्दै आर्गानिक खेती र उत्पादन गर्ने कृषकलाई बिशेष सहयोग गरिनेछ।
- बैकल्पिक उर्जाको प्रबर्धन गरी वातावरण संरक्षणमा टेवा पुर्याईनेछ।
- नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत वातावरण मैत्री स्थानीय शासन अवधाराणा(EFLG) अनुरुप वातावरण मैत्री संरचनागत विकास निर्माण मा बिशेष जोड दिइनेछ।
- भू-क्षय रोकथामको निमित्त बायो इन्जिनियरिङ प्रविधिको बिस्तार गरिनेछ।

१७) सरसफाई तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन:

- टोल स्तरमा सरसफाई तथा फोहोर व्यवस्थापन समूह गठन गरि क्रियाशील बनाईनेछ।
- बस्तीस्तरको फोहोर व्यवस्थापन गर्ने ठाउँ छनौट गर्न समूहलाई जिम्बेवार बनाउदै लगिनेछ।
- कुइने र नकुइने फोहोर घरमै छुट्याउने व्यवस्था गरिने छ।
- सार्वजनिक स्थानमा फोहोर फाल्न निरुत्साहित गर्न चरणबद्ध कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ।
- सल्यानटारमा ल्याण्डफिल्ड साइडको उचित व्यवस्था र प्रयोग गरिनेछ।
- प्लास्टिक पुनर्प्रयोग विधिलाई अबलम्बन गर्दै लगिने छ।

18) भूमि व्यवस्थापन:

- सार्वजनिक भूमिको पहिचान र अभिलेख गरी अतिक्रमणलाइ नियत्रण गरिनेछ ।
- सरकारी प्रति जग्गाको लगत लिई सो को संरक्षणका लागि उपयुक्त कार्यदल गठन गरिनेछ।
- डिजिटल नापी प्रणाली क्रमश लागू गरिनेछ।
- सल्यानटारमा व्यवस्थित बस्ति बिकासको लागि आवश्यक नीति लिइनेछ।

१९) विविध :

- गाउँपालिकाको यातायत कठिनाइ लाई मध्येनजर राख्दै सुरु गरिएको चक्रपथ निर्माण कार्यलाई सक्रियता पूर्वक अगाडी बढाइने छ।
- स्थानीय तह सहकारी ऐन तर्जुमा गरिने छ। स्थानीय तह बजार अनुगमन निर्देशिका तर्जुमा गरिने छ।
- न्यायिक समितिले उजुरीको कारबाई किनारा लगाउदा अपनाउनेपर्ने कार्यविधि को सम्बन्धमा आवश्यक कानूनको तर्जुमा गरिने छ।
- स्थानीय तहको उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ।
- घ)बर्गको निर्माण व्यवसायी ईजाजत पत्र सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ।
- सम्पति कर व्यवस्थापन कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ।
- करार जनशक्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ।
- बाल मैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ।
- बाताबरण मैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ।
- लैगिक हिंसा न्यूनीकरण गर्न जोड दिइनेछ।
- जेस्थ नागरिकका लागि सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- जनउत्तरदायी स्थानीय भ्रष्टाचारमुक्त स्थानीय प्रशासन र विधिको शासन स्थापना गरिने छ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता घरघरमै वितरण गर्ने व्यवस्था गरिने छ।
- सहिद परिवार र तिनका सन्ततीहरुलाई गाउँपालिकाले तोकेको राजश्व शुल्कमा छुट दिइनेछ ।

- बिधमान अवस्थामा रहेका मठ, मन्दिर, मस्जिद, प्राथना गृह, चर्च गुम्बा लगायत धार्मिक सम्पदाको संरक्षण र सम्बर्धन गरिने छ।
- "खरको छानो रहित गाउँपालिका" बनाउन प्रति घर २ बन्डल जस्ता पाता उपलब्ध गराइने छ।
- "एक घर एक धारा" कार्यक्रम सल्यानटारमा अभियानको रूपमा अगाडि बढाइनेछ, आवश्यकता अनुसार लिफ्टिंग र डिप बोरिंग प्रविधि मार्फत पिउने पानी उपलब्ध गरिने छ। नेपाल सरकारको सहलगानी आयोजना अन्तर्गत मंपांगखोला सल्यानटार खानेपानी आयोजना पनि यसै वर्ष देखि शुरु गरिनेछ।
- गम्भीर प्रकृतिका रोग लागेका मुटु, कलेजो, मृगौला, क्यान्सर र ब्रेन ट्युमर जस्ता सम्बेदनशील रोग लागेका त्रिपुरासुन्दरी गाउँबासीलाई सम्बन्धित डाक्टर व अस्पताल को सिफारिस मा एकपटक रु ५०००।- सहायता दिईनेछ।
- गाउँपालिकाको कार्यालय क्षेत्र आसपासमा ब्यबस्थित पार्किंगको व्यवस्था गरिनेछ।
- सल्यानटार लामो बगैचा आसपासमा रहेका बुडा र धोत्रा आँपका रुखहरु व्यवस्थापन गरी नयाँ बनस्पति जन्य बिरुवा हरु रोप्ने कार्यलाई बिशेष जोड दिइने छ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने बिकास निर्माणका कामहरुमा १० प्रतिशत अग्रिम नगद जम्मा गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ।
- सबै वडामा निर्माण भएका हेलीप्याडहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- एक गाउँ एक जेष्ठ नागरिक भेटघाट तथा आराम सामुदायिक भवन निर्माण गरिनेछ।
- सल्यानटार शहरीकरण लाई मध्ये नजर राख्दै जग्गा खण्डिकरण गर्दा ८ आना भन्दा सानो कित्ता काट नगर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ।
- त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकामा ल्याण्ड लाइन फोन बिस्तार गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ।
- यस गाउँपालिकालाई पेशकी रहित गाउँपालिका बनाईने छ।

२०) त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाका गौरबका योजनाहरु:

- ❖ त्रिपुरासुन्दरी मन्दिरमा भ्यू टावर(View Tower) निर्माण गरिने छ।
- ❖ सबै वडा छुने गरी निर्माणाधिन चक्रपथ(Ringroad) गरिने छ।

अन्त्यमा:

"कृषि जलस्रोत, पर्यटन, सम्बृद्ध समाज त्रिपुरासुन्दरीको आधार"

"त्रिपुरासुन्दरी बासीको रहर, व्यवस्थित सुबिधा सम्पन्न सल्यानटार शहर"

पालिका गौरबकाका आयोजना जनसहभागिता राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रम, आवधिक योजना, शुसासन, कानुनी शासन त्रिपुरासुन्दरी बासीको चाहनाको आधारमा "त्रिपुरासुन्दरी बासीको रहर, व्यवस्थित सुबिधा सम्पन्न सल्यानटार शहर" बनाउने अभियानलाई आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास

,विपद तथा वातावरण व्यबस्थापनमा जोड दिंदै त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम को कार्यान्वयन गरिनेछ।

शम्भु कुमार थापा

अध्यक्ष

त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका धादिङ्ग